

Richtlijnen inzake de controle op de werkzaamheden en de kosten en erelonen van de curator onbeheerde nalatenschap en de gerechtelijke bewindvoerder

Versie januari 2018

Deze nota legt de richtlijnen vast inzake de controle op de werkzaamheden en de kosten en erelonen van de curators van onbeheerde nalatenschappen en de gerechtelijke bewindvoerders die worden aangesteld door de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel. Zij zijn van toepassing op alle aanstellingen van curators van onbeheerde nalatenschappen en van gerechtelijke bewindvoerders vanaf 1 januari 2018. Deze richtlijnen staan op de website van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel.

Inhoudstafel

Hoofdstuk 1: Curator onbeheerde nalatenschap	3
A. Opdrachten van de curator onbeheerde nalatenschap	3
1) Publicatie van de beschikking tot aanstelling	3
2) Opsporen van erfgenamen	3
3) Onderzoek naar de activa en passiva.....	3
4) Beheer van de nalatenschap.....	4
5) Fiscale aangifte.....	5
6) Realisatie van de activa.....	6
7) Vereffening	7
B. Controle op de werkzaamheden van de curator onbeheerde nalatenschap en ontheffing van opdracht.....	8
1) Verantwoording ten aanzien van de schuldeisers	8
2) Verantwoording ten aanzien van de familierechtbank	8
3) Ontheffing van opdracht.....	9
C. Erelonen en kosten van de curator onbeheerde nalatenschap.....	9
1) Ereloon voor gewone prestaties	9
2) Ereloon voor buitengewone prestaties	11
3) Kosten	11
4) Tussentijdse provisies	12
5) Bezoldiging in geval van een deficitaire nalatenschap	12
6) Bezoldiging indien erfgenamen de nalatenschap opeisen	12
7) Bezoldiging indien de Belgische Staat de nalatenschap opeist	12
8) Bezoldiging bij aanstelling van verscheidene curators	13
9) Bezoldiging indien de curator van de onbeheerde nalatenschap voorheen was aangesteld als gerechtelijke bewindvoerder.....	13
Hoofdstuk 2: De gerechtelijke bewindvoerder	14
A. Controle op de werkzaamheden van de gerechtelijke bewindvoerder en ontheffing van opdracht.....	14
1) Verantwoording ten aanzien van de erfgerechtigden	14
2) Verantwoording ten aanzien van de familierechtbank	14
3) Ontheffing van opdracht.....	15
B. Erelonen en kosten van de gerechtelijke bewindvoerder	15

1) Erelon	15
2) Kosten	16
3) Tussentijdse provisies	16
4) Betaling van de kosten en erelonen	17
Hoofdstuk 3: Inwerkingtreding	18

Hoofdstuk 1: Curator onbeheerde nalatenschap

Een nalatenschap wordt als onbeheerd beschouwd wanneer, na het verstrijken van de termijnen van boedelbeschrijving (drie maand) en van beraad (veertig dagen), zich niemand aanmeldt om een nalatenschap op te vorderen, geen erfgenaam bekend is of de bekende erfgenamen de nalatenschap hebben verworpen (artikel 811 van het Burgerlijk Wetboek). Overeenkomstig artikel 1228 van het Gerechtelijk Wetboek wijst de familierechtbank een curator aan op verzoek van een van de belanghebbenden of op vordering van de procureur des Konings.

A. Opdrachten van de curator onbeheerde nalatenschap

Deze afdeling bevat een algemeen overzicht van de opdrachten die de curator dient uit te voeren. Uiteraard zal de curator bij de uitoefening van zijn opdracht steeds rekening dienen te houden met de concrete omstandigheden van de zaak. Desgevallend zullen bepaalde taken dus niet van toepassing zijn, of zal de curator zijn werkzaamheden ruimer moeten invullen.

1) Publicatie van de beschikking tot aanstelling

De griffie van de familierechtbank doet het nodige om de beschikking van aanwijzing van de curator bij uittreksel te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad overeenkomstig artikel 1228, § 2 van het Gerechtelijk Wetboek. De curator betaalt hiertoe een provisie van 80 euro. Indien de kosten voor publicatie minder zouden bedragen, wordt het verschil terugbetaald. In het kader van de afrekening van de kosten, kan uiteraard enkel de werkelijk betaalde publicatiekost in rekening worden gebracht, en niet het volledige bedrag van de provisie.

2) Opsporen van erfgenamen

De curator dient na te gaan of er desgevallend erfgenamen bestaan, teneinde een normale devolutie van de nalatenschap mogelijk te maken. Hij raadpleegt daarvoor de verklaringen op de griffie, de burgerlijke stand en het centraal register van testamenten. Desgevallend kan een genealogisch onderzoek worden uitgevoerd, doch gelet op de hoge kosten die daarmee gepaard gaan, kan hiertoe niet systematisch worden overgegaan.

Bij het aantreffen van erfgenamen dient hij hen onmiddellijk in te lichten en hen aan te manen om standpunt in te nemen betreffende de nalatenschap. Indien zij de nalatenschap aanvaarden, al dan niet onder voorrecht van boedelbeschrijving, treden zij van rechtswege in het bezit en in het beheer van de nalatenschap, waardoor het mandaat van de curator zonder voorwerp wordt en dus ten einde komt. De curator brengt de familierechtbank hiervan onmiddellijk op de hoogte.

3) Onderzoek naar de activa en passiva

a) Achterhalen van de samenstelling van het actief en passief

De curator dient daartoe minstens volgende handelingen te stellen:

- bezoek aan de laatste verblijfplaats, waarbij voldoende foto's worden genomen en een gedetailleerde beschrijving wordt opgesteld van de aangetroffen goederen, per ruimte;
- openen van een kluis, waarbij het aangewezen is om de bijstand van een gerechtsdeurwaarder of notaris te verzoeken;
- onderzoek van de persoonlijke documenten;
- raadplegen van:
 - registratiekantoor (rechten in onroerende goederen, fiscale aangiftes na overlijden);
 - personenbelastingen;
 - dienst voor in verkeerstelling van voertuigen (DIV);
 - financiële instellingen;
 - buren;
 - de bewindvoerder;
 - schuldbemiddelaar;
 - OCMW.

b) Opmaken van een boedelbeschrijving

De boedelbeschrijving dient te worden opgemaakt overeenkomstig de vormen voorzien in geval van aanvaarding van de nalatenschap onder voorrecht van boedelbeschrijving. Overeenkomstig artikel 1175 van het Gerechtelijk Wetboek dient de boedelomschrijving volgende elementen te bevatten: (i) beschrijving en schatting van de roerende goederen, (ii) de ontleding van de titels en papieren en (iii) de opgave van de verklaringen door de belanghebbenden gedaan ten laste of ten bate van de boedel.

4) Beheer van de nalatenschap

Het beheer van de nalatenschap staat niet op zichzelf maar gebeurt in functie van de uiteindelijk beoogde vereffening.

Taken van beheer kunnen onder meer zijn:

a) Overgaan tot verzegeling en ontzegeling

b) Uitvoeren van dringende herstellingen

c) Het beëindigen van overeenkomsten

Bijvoorbeeld: de huurovereenkomst, brandverzekering na vrijgave van het onroerend goed aan de verhuurder, etc.

d) Afsluiten van overeenkomsten

Bijvoorbeeld: een verzekeringspolis bij aanwezigheid van een onroerend goed in de nalatenschap, etc.

e) Indienen van een verzoek tot achterlating

Indien de curator huisraad aantreft zonder enige venale waarde en er evenmin liquide middelen aanwezig zijn om de ontruiming te bekostigen, dient hij bij de familierechtbank een verzoek in om het gehuurde goed te mogen vrijgeven aan de verhuurder, met achterlating van de inboedel. De curator staaft het waardeloze of ondergeschikte karakter van de inboedel aan de hand van de inventaris, foto's en biedingen.

f) Vertegenwoordiging van de nalatenschap in hangende of nieuwe procedures, voor zover het geen vordering betreft die verbonden is aan de persoon van de overledene

De curator kan als vertegenwoordiger van de massa alle vorderingen in de nalatenschap instellen of zich verweren tegen vorderingen tegen de nalatenschap ingesteld. Hij oefent zijn opdracht van rechtswege uit. Gedingen ingeleid door of tegen de overledene moet hij niet hervatten in de zin van de artikelen 815 en 816 van het Gerechtelijk Wetboek, maar enkel voortzetten.

g) Openen van een rubriekrekening

De curator dient per dossier een rubriekrekening te openen, waar de (gerealiseerde) activa van de nalatenschap op worden gestort en de openstaande schulden van worden betaald. De uittreksels worden samen met het halfjaarlijks verslag en het eindverslag neergelegd.

5) Fiscale aangifte

a) Vlaanderen

Indien de overledene is overleden in België, dient de curator uiterlijk vier maanden na zijn aanstelling een aangifte van nalatenschap in bij de Vlaamse belastingdienst. Ter zake wordt verwezen naar het standpunt nr. 15141 bij artikel 3.3.1.0.5 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit (hierna "VCF" genoemd) dat bepaalt dat de indieningstermijn voor een aangifte van nalatenschap, in te dienen door een curator omdat het gaat om een onbeheerde nalatenschap, pas begint te lopen op de datum waarop de curator is aangesteld.

Krachtens artikel 3.18.0.0.16 VCF kan de leidend ambtenaar van de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie kwijtschelding of vermindering van de administratieve geldboetes of van de belastingverhogingen verlenen als de betrokken partij bewijst niet in fout te zijn.

Indien reeds een gevestigde aanslag werd ontvangen, doet de curator het nodige om een bezwaarschrift in te dienen, waarbij aandacht wordt geschonken aan aangerekende verwijlinteressen, boetes en/of de aanslag in eigen naam, dan wel qualitate qua werd ingekohierd.

Overeenkomstig artikel 3.10.4.4.3 VCF zijn de curators van de onbeheerde nalatenschappen tegenover het Vlaamse Gewest gehouden tot de betaling van de erfbelasting, van de nalatighedsinteressen en de kosten van vervolging en tenuitvoerlegging als ze in gebreke zijn gebleven om aan de verplichtingen inzake de aangifte van de nalatenschap te voldoen.

b) Brussel

Bij overlijden in België dient de aangifte van nalatenschap in principe ingediend te worden binnen de vier maanden vanaf de datum van overlijden bij het registratiekantoor dat bevoegd is voor de plaats waar de overledene zijn laatste fiscale woonplaats gehad heeft. In het geval dat men in de absolute onwetendheid verkeerde omtrent het overlijden, staat de administratie toe dat de termijn slechts begint te lopen vanaf het ogenblik dat deze onwetendheid heeft opgehouden te bestaan (zie Besl. 26 juli 1941; *Rev. Reg. Dom.*, nr. 689; *Rec. gén. enr. not.*, nr. 18.426). De curator dient het nodige te doen om bij de administratie aan te tonen dat hij slechts sinds zijn aanstelling op de hoogte was van het overlijden. Uiterlijk vier maanden na zijn aanstelling (bij overlijden in België) dient hij een aangifte van nalatenschap in.

Indien reeds een gevestigde aanslag werd ontvangen, doet de curator het nodige om een bezwaarschrift in te dienen, waarbij aandacht wordt geschonken aan aangerekende verwijlinteressen, boetes en/of de aanslag in eigen naam, dan wel qualitate qua werd ingekohierd.

Overeenkomstig artikel 74 van het Wetboek der successierechten zijn de curators van onbeheerde nalatenschappen tegenover de Staat aansprakelijk voor de rechten van successie of van overgang bij overlijden, voor de interesten en de boetes, voor zoveel het van hen heeft afgehangen in de nakoming van de wet te voorzien.

6) Realisatie van de activa*a) Verkoop van lichamelijke roerende goederen*

Bij de verkoop van lichamelijke roerende goederen dient de curator te handelen overeenkomstig de artikelen 1194 tot en met 1204 bis van het Gerechtelijk Wetboek, op straffe van nietigheid van de verkoop.

De verkoop kan openbaar gebeuren door tussenkomst van een notaris of een gerechtsdeurwaarder overeenkomstig het plaatselijk gebruik (artikel 1195 van het Gerechtelijk Wetboek).

De goederen dienen echter niet noodzakelijk openbaar te worden verkocht. In toepassing van artikel 1204 bis van het Gerechtelijk Wetboek kan de curator bij de familierechtbank een aanvraag indienen tot machtiging om onderhands te verkopen. Deze aanvraag wordt ingediend bij een met redenen omkleed verzoekschrift waarbij een ontwerp van verkoopovereenkomst wordt gevoegd. De rechter kan de personen die bij de overeenkomst partij zullen zijn, bevelen te verschijnen. Een exemplaar van de ondertekende overeenkomst moet aan de rechter worden bezorgd.

b) Verkoop van onroerende goederen

Bij de verkoop van onroerende goederen dient de curator de artikelen 1186 tot en met 1193ter van het Gerechtelijk Wetboek na te leven, op straffe van nietigheid van de verkoop.

Bij een openbare verkoop dient voorafgaande machtiging te worden gevraagd aan de familierechtbank overeenkomstig artikel 1189 van het Gerechtelijk Wetboek. Bij het verzoekschrift tot

openbare verkoping worden de eigendomstitel, de kadastrale stukken, het hypothecair getuigschrift en het lastenkohier gevoegd. Indien de familierechtbank machtiging verleent, wijst zij tegelijk een notaris aan, door wiens ambtelijke tussenkomst de openbare verkoping zal geschieden.

De curator kan de onroerende goeden ook onderhands verkopen. In toepassing van artikel 1193 bis van het Gerechtelijk Wetboek dient hij daarvoor bij de familierechtbank een aanvraag in tot machtiging om uit de hand te verkopen. Naast de documenten die bij een openbare verkoop moeten worden voorgelegd, worden bij dit verzoekschrift een notariële ontwerpakte, een schattingsverslag en een aanbod neergelegd. Indien machtiging wordt verleend, dient de verkoop te geschieden overeenkomstig de ontwerpakte aangenomen door de familierechtbank, middels de ambtelijke tussenkomst van de notaris aangewezen in de beschikking tot machtiging.

c) Opeisen van fondsen en waarden bij de financiële instellingen

d) Opeisen van de huurwaarborg

De huurwaarborg moet worden vrijgegeven in handen van de curator, ook al verzet de verhuurder zich hiertegen omwille van openstaande huur, bezettingsvergoeding, huurschade, etc., zich beroepend op zijn wettelijk voorrecht. De curator dient slechts bij de vereffening met het voorrecht van de verhuurder rekening te houden.

e) Innen van schuldvorderingen

7) Vereffening

a) Betaling van de schulden

De bepalingen betreffende de betaling van het passief bij een nalatenschap die wordt aanvaard onder voorrecht van boedelbeschrijving zijn van toepassing op de betaling van de schuldeisers (artikel 813, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek).

Ingevolge artikel 808, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek mag de curator geen niet-bevoorrechte schulden betalen vóór het verstrijken van de termijn van drie maanden volgend op de publicatie van zijn aanstelling als curator in het Belgisch Staatsblad. Hij mag echter wel de schuldvorderingen die vermeld worden in artikel 19 van de Hypotheekwet, namelijk de schuldvorderingen die bevoorrecht zijn op alle roerende goederen, onmiddellijk voldoen en betalen volgens hun rang. Het betreft bijvoorbeeld de gerechtskosten die gemaakt zijn in het gemeenschappelijk belang van de schuldeisers, de begrafeniskosten, de kosten van de laatste ziekte, etc.

Na het verstrijken van de termijn van drie maanden te rekenen vanaf de publicatie van de aanstelling als curator in het Belgisch Staatsblad, kan de betaling, indien niet alle bekende schuldeisers het eens zijn om een minnelijke schikking te treffen, alleen geschieden in de volgorde en op de wijze, door de rechter bepaald (artikel 808, derde lid van het Burgerlijk Wetboek).

De curator dient bij de vereffening rekening te houden met de wettelijke regelen van voorrang en desgevallend een rangregeling op te stellen. De curator beschikt daarbij over een voorrecht van

gerechtskosten in toepassing van de artikelen 17 en 19,1° van de Hypotheekwet. De kosten zijn enkel bevoorrecht ten aanzien van de schuldeisers die uit de gemaakte kosten voordeel hebben of hadden kunnen halen. Wanneer bijvoorbeeld een onroerend goed wordt verkocht door toedoen van een hypothecaire schuldeiser en een curator niet het bewijs levert dat zijn tussenkomsten deze schuldeiser tot voordeel hebben gestrekt, zijn de erelonen van de curator niet bevoorrecht als gerechtskosten (zie in die zin: Cass. 10 oktober 1985). Indien de curator een goed heeft verkocht waarop een voorrecht of hypotheek betrekking heeft, zullen de kosten en honoraria van de curator die voor deze realisatie noodzakelijk zijn geweest, eerst van de opbrengst van deze tegeldemaking worden voorafgenomen. Het is niet toegelaten om alle algemene kosten en honoraria van de curator aan te rekenen op de gehele opbrengst van alle activa, daarbij inbegrepen deze goederen waarop een bijzonder voorrecht of hypotheek rust (zie in die zin: Cass. 13 september 1991).

b) Bestemming van het batig saldo

Is er na betaling van de schuldeisers een batig saldo, dan dient dit betaald te worden in handen van de Deposito-en Consignatiekas.

B. Controle op de werkzaamheden van de curator onbeheerde nalatenschap en ontheffing van opdracht

1) Verantwoording ten aanzien van de schuldeisers

Overeenkomstig artikel 803, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek is de curator rekening en verantwoording verschuldigd aan de schuldeisers en legatarissen.

2) Verantwoording ten aanzien van de familierechtbank

a) Halfjaarlijks verslag

De curator legt halfjaarlijks op de griffie van de familierechtbank een schriftelijk verslag neer, omvattende:

- een stand van zaken met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden inzake het opsporen van erfgenamen, onderzoek naar de activa en passiva, beheer van de nalatenschap, fiscale aangifte, realisatie van de activa en vereffening, met een indicatie van het nog te verwachten tijdsverloop;
- een overzicht van het financieel beheer van de nalatenschap in de vorm van een overzichtelijke boekhouding, waarbij de uittreksels van de rubriekrekening worden voorgelegd.

Bij gebreke aan een tijdige neerlegging van het halfjaarlijks verslag zal de curator worden opgeroepen in raadkamer van de familierechtbank, waarna wordt beslist welke gevolgen deze nalatigheid met zich meebrengt:

- hetzij een verlenging van de termijn van indiening van het verslag indien er gegronde redenen zijn waarom het verslag niet tijdig werd ingediend;
- hetzij vervanging van de curator.

b) Eindverslag

De curator maakt na afloop van zijn opdracht een eindverslag op, dat minstens volgende onderdelen omvat:

- een uiteenzetting van de werkzaamheden van beheer en vereffening van de onbeheerde nalatenschap overeenkomstig de richtlijnen van het halfjaarlijks verslag;
- de opgave van de activa en passiva van de onbeheerde nalatenschap;
- een lijst van de schuldeisers (met aanduiding van eventueel ingeroepen voorrechten);
- de rangregeling;
- de bestemming van het netto beschikbaar gedeelte van de onbeheerde nalatenschap;
- een gedetailleerde en gemotiveerde staat van kosten en erelonen, opgesteld overeenkomstig de bezoldigingsprincipes uiteengezet in hoofdstuk 1, afdeling C van deze nota.

De volgende stukken dienen verplicht als bijlage te worden gehecht aan het eindverslag:

- kopie van de beschikking van aanstelling;
- aangifte van nalatenschap;
- alle stavingsstukken betreffende de activa en passiva van de onbeheerde nalatenschap;
- uittreksels rubriekrekening;
- het akkoord van de schuldeisers met het eindverslag;
- de bewijzen van doorstorting van de gelden (aan de bevoegde belastingdienst, de bevoorrechte en gewone schuldeisers, de Deposito-en Consignatiekas,...);
- alle stavingsstukken betreffende de kosten.

De curator legt het eindverslag neer op de griffie van de familierechtbank en vraagt per verzoekschrift om zijn staat van kosten en erelonen te taxeren en hem te machtigen om deze vooraf te nemen op het actief van de nalatenschap, alsook om te worden ontlast van zijn opdracht.

De familierechtbank kijkt het eindverslag na, zowel inhoudelijk, als wat betreft de staat van kosten en erelonen. Enige opmerkingen zullen schriftelijk worden meegedeeld aan de curator. De curator kan tevens in raadkamer van de familierechtbank worden opgeroepen om verdere toelichting te verschaffen.

3) Ontheffing van opdracht

Ontheffing van de opdracht wordt verleend bij beschikking van de familierechtbank. Deze beschikking houdt ook goedkeuring in van de staat van kosten en erelonen en machtiging tot voorafname ervan op het actief van de nalatenschap.

C. Erelonen en kosten van de curator onbeheerde nalatenschap

1) Ereloon voor gewone prestaties

Er bestaan geen wettelijke regels voor het berekenen van de erelonen van de curator van de onbeheerde nalatenschap. De begroting van de kosten-en ereloonstaat is derhalve onderworpen aan

de soevereine appreciatie van de rechter. Overeenkomstig het ambtshalve advies van de Hoge Raad voor de Justitie over de curator van de onbeheerde nalatenschap van december 2015 dient bij de vaststelling van het erelonen-en kostenbarema rekening te worden gehouden met de maatschappelijke aard en rol van de curator van een onbeheerde nalatenschap, waardoor hij zich onderscheidt van de curator van een faillissement.

De rechtbank acht het gepast om bij de berekening van de erelonen voor gewone prestaties, het tarief van de curator van een faillissement, zoals vastgelegd in artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 10 augustus 1998 houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van de kosten en het ereloon van de curatoren (hierna "KB van 10 augustus 1998"), toe te passen, met dien verstande dat de percentages worden gehalveerd. Het minimumbedrag zoals voorzien in artikel 2 van het KB van 10 augustus 1998, thans 1.005,07 euro, blijft behouden.

In het artikel 1 van voormeld KB is voorzien dat : *"Onverminderd artikel 3, bestaat het ereloon in een proportionele vergoeding per schijf berekend op grond van teruggeïnde en gerealiseerde activa.(...)."*

Dit levert actueel volgende tabel op:

Schijf	Percentage	Maximumbedrag erelonen (waarbij vorige schijven reeds in rekening worden gebracht)
0,01 tot 26.801,92 euro	10%	Minimum 1.005,07 euro tot 2.680,20 euro
26.801,93 tot 52.933,79 euro	8%	4.770,75 euro
52.933,80 tot 73.035,22 euro	6%	5.976,83 euro
73.035,23 tot 129.319,23 euro	5%	8.791,03 euro
129.319,24 tot 318.942,77 euro	3%	14.479,74 euro
318.942,78 tot 963.528,77 euro	2,5%	30.594,39 euro
963.528,78 tot 1.927.057,54 euro	1,5%	45.047,32 euro
1.927.057,55 tot 3.189.427,63 euro	1%	57.671,02 euro

De bedragen worden aangepast aan het indexcijfer volgens de voorwaarden voorzien in artikel 8 van het KB van 10 augustus 1998.

Het ereloon wordt berekend op alle bedragen die naar aanleiding van het overlijden aan de nalatenschap te beurt vallen, daaronder begrepen de bedragen die de curator heeft geïnd en de bedragen die de vereffende activa na het overlijden hebben opgebracht. In geval van vertraging in het beheer en de vereffening van de nalatenschap, kan de rechtbank echter alle of een deel van de interesten die de consigneerde sommen hebben opgebracht, niet meetellen voor deze bedragen.

Dit ereloon vormt de vergoeding voor de prestaties die de curator gewoonlijk verricht in het kader van een normaal beheer en een normale vereffening van de onbeheerde nalatenschap, zoals:

- openen en afsluiten van het dossier;
- ordenen en onderzoeken van alle hem meegedeelde stukken;
- opsporen van erfgenamen;
- opstellen van een boedelbeschrijving, het halfjaarlijks verslag en het eindverslag;
- opsporen en innen van schuldvorderingen;

- verificatie van de schuldvorderingen;
- de taken van normaal beheer van de nalatenschap (bijvoorbeeld eventuele verzegeling en ontzegeling, vertegenwoordiging van de nalatenschap in hangende of nieuwe procedures, laten uitvoeren van dringende herstellingen, beëindigen en afsluiten van overeenkomsten,...);
- procedures van realisatie van activa, zowel met betrekking tot roerende en onroerende goederen, met inbegrip van de procedures gevoerd tot het bekomen van een rechterlijke machtiging;
- fiscale aangifte van de nalatenschap, met inbegrip van de procedures gevoerd met betrekking tot het indienen van bezwaarschriften;
- onderhandelingen met schuldeisers of derden;
- opmaken van een rangregeling;
- verrichtingen inzake de beëindiging en het beheer;
- verrichtingen van vereffening;
- briefwisseling.

De familierechtbank kan op grond van een met redenen omklede beslissing het vastgestelde ereloon vermeerderen of verminderen, rekening houdend met onder meer de omvang en de complexiteit van de zaak, het aantal schuldvorderingen, de realisatiewaarde van het actief, de gevoerde procedures en hun resultaat, de gepresteerde arbeidsduur, de spoed waarmee de vereffening van de nalatenschap werd afgewikkeld, alsook de waarde die voor bepaalde, zelfs minder belangrijke activa, werd verkregen. Een vermeerdering van het ereloon is enkel mogelijk indien de curator hier uitdrukkelijk en gemotiveerd om verzoekt.

De familierechtbank kan tevens ter controle het gehele dossier opvragen voor nazicht.

Deze erelonen zijn onderworpen aan BTW.

2) Ereloon voor buitengewone prestaties

Bepaalde prestaties van de curator die geen deel uitmaken van het normale beheer of de normale vereffening van de nalatenschap en die ertoe hebben bijgedragen of die er redelijkerwijs toe hadden moeten bijdragen het actief van de nalatenschap te bewaren of te vergroten of het passief ervan te beperken, kunnen aanleiding geven tot een buitengewoon ereloon. Het gaat bijvoorbeeld om buitengewone opdrachten voortvloeiend uit het aantal schuldeisers of uit de versnippering van het vermogen van de overledene. De toekenning van een ereloon voor buitengewone prestaties is enkel mogelijk indien de curator hier uitdrukkelijk en gemotiveerd om verzoekt.

3) Kosten

Wat betreft de administratieve kosten, acht de rechtbank het gepast om het tarief vastgelegd in artikel 11 van het KB van 10 augustus 1998, toe te passen. De bedragen worden aangepast aan het indexcijfer volgens de voorwaarden voorzien in artikel 8 van voormeld KB. De curator heeft aldus recht op een afzonderlijke en forfaitaire vergoeding voor de administratieve kosten die vermeld zijn op de hiernavolgende lijst en dienen voor het dekken van de uitgaven die rechtstreeks verband houden met het beheer en de vereffening van de nalatenschap waarmee hij is belast:

- kosten voor gewone brieven: 10,05 euro per stuk;
- kosten voor aangetekende brieven: 13,41 euro per stuk;
- kosten voor telefoongesprekken naar het buitenland: tarief van het telefoonbedrijf: +25%;
- reiskosten, waarbij ten hoogste 0,42 euro per kilometer mag worden aangerekend.

Voor kopies kan een bedrag van maximum 0,25 euro per kopie worden aangerekend en voor een fax maximum 0,60 euro per stuk.

De kosten die werden betaald aan derden, worden integraal vergoed, mits voorlegging van de stavingsstukken.

De kosten die eigen zijn aan de werkzaamheden van de curator (zoals brieven, kopies, verplaatsingskosten, etc.) zijn onderworpen aan BTW.

4) Tussentijdse provisies

De curator mag geen tussentijdse provisies op de kosten en erelonen aanrekenen op de fondsen in zijn bezit, behoudens in uitzonderlijke gevallen, en slechts nadat hiervoor goedkeuring werd bekomen door de familierechtbank.

5) Bezoldiging in geval van een deficitaire nalatenschap

De curator zal zijn erelonen en kosten maar vooraf kunnen nemen van het actief van de nalatenschap ten belope van het beschikbaar eindsaldo aan actief. Het mogelijks niet te innen verschil zal niet worden vergoed.

6) Bezoldiging indien erfgenamen de nalatenschap opeisen

Indien erfgenamen de nalatenschap opeisen, is de nalatenschap niet langer onbeheerd en komt het mandaat van de curator ten einde. De curator brengt de familierechtbank hiervan onmiddellijk op de hoogte. Aangezien de kosten en erelonen van de curator gerechtskosten zijn die ten laste vallen van de nalatenschap, dient de curator zijn kosten-en ereloonstaat over te maken aan de erfgenamen die de nalatenschap opeisen. De curator dient bij de begroting van zijn kosten-en ereloonstaat de bezoldingsprincipes vervat in deze nota toe te passen, met dien verstande dat de curator rekening dient te houden met de voortijdige stopzetting van zijn mandaat en hij zijn ereloon dus naar billijkheid dient te begroten in verhouding tot het eigenlijke gepresteerde werk.

7) Bezoldiging indien de Belgische Staat de nalatenschap opeist

Indien de Staat de nalatenschap opeist, is deze niet langer onbeheerd en komt het mandaat van de curator ten einde. De curator brengt de familierechtbank hiervan onmiddellijk op de hoogte. Krachtens de artikelen 7 en 8 van de Hypotheekwet maakt het volledig patrimonium van de erflater het gemeenschappelijk pand uit van de schuldeisers en kunnen zij het aanspreken, wie er ook de eigenaar van wordt. De Staat is dan ook gehouden tot betaling van de schulden van de nalatenschap, met dien verstande dat schuldeisers de Staat niet kunnen aanspreken boven het actief van de nalatenschap.

Aangezien de kosten en erelonen van de curator gerechtskosten zijn die ten laste vallen van de nalatenschap, dienen zij te worden gedragen door de Belgische Staat die in het bezit wordt gesteld van de nalatenschap. De curator dient zijn kosten-en ereloonstaat ook in dat geval op te stellen overeenkomstig de bezoldigingsprincipes vervat in deze nota, met dien verstande dat de curator rekening dient te houden met de voortijdige stopzetting van zijn mandaat en hij zijn ereloon dus naar billijkheid dient te begroten in verhouding tot het eigenlijke gepresteerde werk.

8) Bezoldiging bij aanstelling van verscheidene curators

Overeenkomstig artikel 1229 van het Gerechtelijk Wetboek, heeft de eerstbenoemde curator van rechtswege voorrang, onverminderd de geldigheid van de handelingen die de andere curator vóór zijn ontslag heeft verricht. Indien een curator vaststelt dat er eerder een andere curator werd aangesteld, dient hij onmiddellijk zijn opdracht stop te zetten. De curator brengt de familierechtbank hiervan onmiddellijk op de hoogte.

De kosten en erelonen die de ontslagen curator reeds had gemaakt, vormen gerechtskosten die ten laste vallen van de nalatenschap. De curator wiens opdracht een einde heeft genomen, dient zijn staat van kosten en erelonen in te dienen bij de eerstbenoemde curator, die ze mee dient op te nemen in het passief van de nalatenschap en uitbetaalt in het kader van de vereffening. De ontslagen curator maakt zijn kosten- en ereloonstaat op overeenkomstig de bezoldigingsprincipes vervat in deze nota, met dien verstande dat de curator rekening dient te houden met de voortijdige stopzetting van zijn mandaat en hij zijn ereloon dus naar billijkheid dient te begroten in verhouding tot het eigenlijke gepresteerde werk.

9) Bezoldiging indien de curator van de onbeheerde nalatenschap voorheen was aangesteld als gerechtelijke bewindvoerder

Het is mogelijk dat de curator eerst wordt aangesteld als gerechtelijke bewindvoerder door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, en daaropvolgend wordt aangesteld als curator van de onbeheerde nalatenschap door de familierechtbank. In dat geval vormen de erelonen die de curator kan aanrekenen ook een vergoeding voor de prestaties als gerechtelijke bewindvoerder. Er kan in dat geval dus geen aparte kosten- en ereloonstaat worden ingediend voor de prestaties die werden verricht in de hoedanigheid van gerechtelijke bewindvoerder, tenzij uitzonderlijke omstandigheden die gemotiveerd dienen te worden.

Hoofdstuk 2: De gerechtelijke bewindvoerder

Op grond van artikel 584, lid 5, 3° van het Gerechtelijk Wetboek kan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in uitzonderlijke omstandigheden en in geval van spoedeisendheid een gerechtelijke bewindvoerder over de nalatenschap aanstellen, met als doel dringende maatregelen mogelijk te maken ten aanzien van nalatenschappen die omwille van feitelijke belemmeringen noch beheerd, noch vereffend kunnen worden.

A. Controle op de werkzaamheden van de gerechtelijke bewindvoerder en ontheffing van opdracht

1) Verantwoording ten aanzien van de erfgerechtigden

De gerechtelijke bewindvoerder is in de eerste plaats verantwoording verschuldigd aan de erfgerechtigden.

2) Verantwoording ten aanzien van de familierechtbank

De gerechtelijke bewindvoerder wordt aangesteld door de voorzitter van de rechtbank overeenkomstig artikel 584, lid 5, 3° van het Gerechtelijk Wetboek. De verdere controle op de uitvoering van zijn werkzaamheden en zijn kosten en erelonen gebeurt door de familierechtbank, die ook ontheffing verleent van zijn opdracht.

a) Halfjaarlijks verslag

Indien de gerechtelijke bewindvoerder zijn opdracht nog niet zou hebben beëindigd binnen een termijn van zes maanden na zijn aanstelling, legt hij halfjaarlijks op de griffie van de familierechtbank een schriftelijk verslag neer met een stand van zaken met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden inzake de hem toevertrouwde opdrachten, met een indicatie van het nog te verwachten tijdsverloop.

Bij gebreke aan een tijdige neerlegging van het halfjaarlijks verslag zal de gerechtelijke bewindvoerder worden opgeroepen in raadkamer van de familierechtbank, waarna wordt beslist welke gevolgen deze nalatigheid met zich meebrengt:

- hetzij een verlenging van de termijn van indiening van het verslag indien er gegronde redenen zijn waarom het verslag niet tijdig werd ingediend;
- hetzij vervanging van de gerechtelijke bewindvoerder.

b) Eindverslag

De opdracht van de gerechtelijke bewindvoerder eindigt hetzij na het verstrijken van de termijn waarvoor hij/zij werd aangesteld, hetzij wanneer het beheer niet langer dringend of nodig is, hetzij wanneer een curator van de onbeheerde nalatenschap werd aangesteld.

De gerechtelijke bewindvoerder maakt na afloop van zijn opdracht een eindverslag op, dat minstens volgende onderdelen omvat:

- een uiteenzetting van zijn werkzaamheden;
- een gedetailleerde en gemotiveerde staat van kosten en erelonen, opgesteld overeenkomstig de bezoldigingsprincipes uiteengezet in hoofdstuk 2, afdeling B van deze nota.

De volgende stukken dienen verplicht als bijlage te worden gehecht aan het eindverslag:

- kopie van de beschikking van aanstelling;
- alle stavingsstukken betreffende de verrichte werkzaamheden;
- indien van toepassing, de aangifte van nalatenschap;
- indien van toepassing, bewijzen van doorstorting van de gelden;
- het akkoord van de erfgenamen met het eindverslag;
- alle stavingsstukken betreffende de kosten.

De gerechtelijke bewindvoerder legt het eindverslag neer op de griffie van de familierechtbank en vraagt de familierechtbank per verzoekschrift om zijn staat van kosten en erelonen te taxeren, alsook om te worden ontlast van zijn opdracht.

De familierechtbank kijkt het verslag na, zowel inhoudelijk, als wat betreft de staat van kosten en erelonen. Enige opmerkingen zullen schriftelijk worden meegedeeld aan de gerechtelijke bewindvoerder. De gerechtelijke bewindvoerder kan tevens in raadkamer van de familierechtbank worden opgeroepen om verdere toelichting te verschaffen.

3) Ontheffing van opdracht

Ontheffing van opdracht wordt verleend bij beschikking van de familierechtbank. Deze beschikking houdt ook goedkeuring in van de staat van kosten en erelonen.

B. Erelonen en kosten van de gerechtelijke bewindvoerder

1) Ereloon

Er bestaan geen wettelijke regels voor het berekenen van de erelonen van de gerechtelijke bewindvoerder. De begroting van de kosten-en ereloonstaat is derhalve onderworpen aan de soevereine appreciatie van de rechter. De opdracht van de gerechtelijke bewindvoerder is in de regel beperkter dan de opdracht van de curator van de onbeheerde nalatenschap. De rechtbank acht het dan ook gepast om voor de vergoeding van de gerechtelijke bewindvoerders andere tarieven toe te passen, waarbij rekening wordt gehouden met de aard en de omvang van de bevoegdheden en de te verrichten werkzaamheden.

Er worden twee begrotingswijzen gehanteerd: enerzijds een begroting per prestatie, en anderzijds een begroting volgens uurloon.

Begroting per prestatie

Waar mogelijk wordt getracht de intellectuele en materiële prestaties van beperkte omvang te begroten aan de hand van een forfait van 300 euro per vacatie.

Volgende prestaties worden, bij wijze van voorbeeld, telkens als één enkele vacatie beschouwd:

- het voeren van een procedure tot het bekomen van een rechterlijke machtiging (neerlegging verzoekschrift en eventuele hoorzitting);
- vertegenwoordigen van de afwezige, weigerende en onbekende erfgenamen bij de notariële of onderhandse akte van verkoop (besprekingen, nazicht akten, aanwezigheid notariskantoor, enz.);
- vertegenwoordiging van de afwezige, weigerende en onbekende erfgenamen bij verdeling en rangregeling (besprekingen, nazicht akten, aanwezigheid notariskantoor, enz.);
- verkoop roerende goederen en ontruiming pand (contacten met veilinghouder, opkoper, schatter, verhuisfirma, enz.)

Begroting per uurloon

Voor wat betreft de prestaties waarvoor een forfaitaire begroting niet mogelijk is, kan een uurloon van 125 euro (exclusief BTW) worden aangerekend.

De staat van erelonen bevat een duidelijk overzicht van de geleverde prestaties met aanduiding van de bezoldigingsprincipes waarvan toepassing wordt gemaakt.

De familierechtbank kan op grond van een met redenen omklede beslissing het vastgestelde ereloon vermeerderen of verminderen, rekening houdend met onder meer de omvang en de complexiteit van de zaak, de gepresteerde arbeidsduur, ... Een vermeerdering van het ereloon is enkel mogelijk indien de gerechtelijke bewindvoerder hier uitdrukkelijk en gemotiveerd om verzoekt.

De familierechtbank kan tevens ter controle het gehele dossier opvragen voor nazicht.

De erelonen zijn onderworpen aan BTW.

2) Kosten

Wat betreft de kosten, acht de rechtbank het gepast om dezelfde tarieven te hanteren als voor de curator van de onbeheerde nalatenschap. Er wordt dan ook integraal verwezen naar de uiteenzetting onder hoofdstuk 1, afdeling C, punt 3.

3) Tussentijdse provisies

De gerechtelijk bewindvoerder mag geen tussentijdse provisies op de kosten en erelonen aanrekenen, behoudens in uitzonderlijke gevallen, en slechts nadat hiervoor goedkeuring werd bekomen van de familierechtbank.

4) Betaling van de kosten en erelonen

De kosten en erelonen van de gerechtelijke bewindvoerder vallen ten laste van de vertegenwoordigde erfgerechtigden. Na goedkeuring van de kosten-en ereloonstaat door de familierechtbank, dient de gerechtelijke bewindvoerder dan ook van hen betaling te vorderen.

Hoofdstuk 3: Inwerkingtreding

De richtlijnen uiteengezet in deze nota zijn van toepassing op alle aanstellingen van curators van onbeheerde nalatenschappen en van gerechtelijke bewindvoerders vanaf 1 januari 2018.